

REFERAT af Det Grønne Råds møde

29. juni 2020

Side 1 af 9

Mødedato:	Onsdag den 10. juni 2020
Mødetid:	Kl. 16.00 – 18.00
Mødested:	Roof Top, Karen Blixens Boulevard 7, 8220 Brabrand
Deltagere:	<ul style="list-style-type: none"> • Henning Ettrup, HE, Dansk Ornitologisk Forening, Lokalfdelingen Aarhus • Sarina Misha Møller, SMM, Verdens Skove • Christian Johansen, CJ, Jagtforeningernes kommunale fællesråd • Torben Ankjærø, TA, Danmarks Sportsfiskerforbund • Bent Hviid, BH, Idrætssamvirket Århus • Knud Erik Hesselbjerg, Skov- og Naturstyrelsen, Søhøjlandet • Nikolaj Sass Esbens, NSE, Dansk Botanisk Forening • Jens Gammelgaard, JG, Landboforeningerne • Søren Højager, SH, Danmarks Naturfredningsforening i Aarhus • Ralf Jensen, RJ, Østjysk Familielandbrug • Erik Moes, EM, Friluftsrådet i Århus Bugt • Simon Grünfeld, SG, Teknik og Miljø, Formand • Lene Vinther Larsen, LV, Teknik og Miljø, Sekretær og referent • Rikke Warberg Becker, Teknik og Miljø • Nina Ullvit, NU, Teknik og Miljø • Joy Alrø Steen, JAS, Teknik og Miljø
Kopi til	<ul style="list-style-type: none"> • Jørgen Vestager, JV, Fællesrådene i Aarhus

TEKNIK OG MILJØ

Plan, Byggeri og Miljø
Aarhus Kommune

Natur Vandløb og Landbrug

Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Telefon: 89 40 22 13

Direkte telefon: 89 40 40 25

E-mail:

vandognatur@mtm.aarhus.dk

Direkte e-mail:

leja@aarhus.dk

Sag: 19/006245-40

Sagsbehandler:

Lene Vinther Larsen

1. Godkendelse af referat fra seneste møde

Referat godkendt.

2. Godkendelse af dagsorden for aktuelt møde

Emner fra Idrætssamvirket om videre proces for Moesgaard Vildskov tages under pkt. 5

3. Udvidelse af Det Grønne Råd - Velkommen til nye deltagere i rådets møder

Kort præsentation fra hver repræsentant i rådet. Det Grønne Råd er udvidet med

- Arternes Aarhus, Matilde Skjoldager
- Naturhistorisk Museum, Kent Olsen
- Bioscience, Aarhus Universitet, Jens-Christian Svenning

4. Grønne emner på vej til Byrådet:

- **Status på udkast til Temaplanen om sammenhængende natur (Grønt DK)** v. Lene Vinther
- **Status på udkast til Temaplanen for en grønnere by med mere blå** v. Nina Ullvit
- **Arbejdsversion af Visionen for "Et grønnere Aarhus"** v. Joy Steen

Se referatets bilag 1 med powerpoint fra mødet (kommer ud med endelige referat).

Temaplan for sammenhængende natur udpeger **Grønt Danmarkskort**, som skal udpeges jf. planlovs ændring i 2017. Vejledning angiver krav til indhold mv. Lokalt naturråd har givet sine anbefalinger i sommeren 2017. Kommuneplan 2017-2021 har et tidligere Grønt Danmarkskort, som tilpasses til at omhandle vejledningens krav. Det giver især udpegning af arealer i den sydlige del af kommunen og afstemmes med tilgrænsende kommuner som Skanderborg og Odder kommuner. Se dias for nærmere forklaringer og kort.

Temaplanen for en grønnere by med mere blå har nye elementer ift. at øge andelen af grønt i byen. Der arbejdes på et Nærhedsprincip med et mål for hvad afstanden til et grønt areal skal være, og på hvordan det kan realiseres i samarbejde med byudvikleren ved ny by eller omdannelse af by.

Målet er mere grønt, men udover kvantitet bliver der arbejdet med kvalitet af det grønne, og at få en udviklingsplan for det blå og grønne.

Et eksempel på et kort i temaplanen er Regnvandskortet. Visualiserer om der er steder vi kan forsinke vandet inden det når bymæssig bebyggelse. Eksempel på hvordan et konkret kort med prioriteringer for det grønne og det blå blev givet i form af Eskelund-området. Det område kan bindes sammen med kysten i forbindelse med byomdannelse og vejprojekter.

Der bliver også udpeget særlige områder, der kalder på bedre adgang til friluft aktiviteter.

29. juni 2020
Side 3 af 9

Temaplanen og kortene er populært sagt mulighedskort, og i forbindelse med konkrete projekter ses der på hvad der kan realiseres.

Til efteråret er der et udkast på plads, og det vil vi gerne sende til Det Grønne Råd som en uformel høring. De bemærkninger rådet giver i den forbindelse, inddrages i det omfang forvaltningen finder det relevant. I kan i den efterfølgende offentlige høringsperiode afgive et formelt høringssvar, som bliver besvaret.

Der blev spurgt til om udfordringen med at der bygges tæt på vandløbene. Svaret er, at der bliver set på, om der kan angives en afstand til vandløb i byudviklingsområder, da vi får en kortlægning af hvor der er fare for oversvømmelse fra vandløb. Det kan evt. indgå som en del af klimatilpasningen kan holdes afstand til vandløbet og dermed udgå oversvømmelser. [Red: I dag har vi en fast afstand til vandløb i forbindelse med byudvikling af hensyn til at kunne vedligeholde af vandløbene].

Visionspapiret for Et grønnere Aarhus, er et politisk dokument, som rummer nuværende mål og prioriteringer for alt det grønne i Aarhus Kommune. Dokumentet skal give politikerne et overblik over hvad der er besluttet, så de indsatte mål er de vigtigste, eksisterende mål suppleret med de nye indsatser politikerne er kommet med i de seneste år/er på vej. Politikerne drøfter visionspapiret, når de får det i Byrådet (forventes i august), og de kan være mere ambitiøse og/eller ændre nuværende mål.

Den videre proces for Visionspapiret for Et grønnere Aarhus besluttet af Byrådet.

Kommentarer til temaplanerne og Arbejdsversionen af visionspapiret Et grønnere Aarhus:

Emnerne var bl.a.:

Visualisering af de fire indsatsområder via kort skal gøres mere tydelig

Ny fælles datasilo til friluftsliv for hele Danmark er på vej – Aarhus velkommen.

Naturformidlingen kan stadig højnes også den direkte formidling af natur via ture. Rådet anbefaler at styrke naturformidlingen, og at en Naturvejleder er det oplagte at ansætte. Denne ordning er velafprøvet, og fungerer rigtig godt i de kommuner, hvor naturformidlingen bliver prioriteret politisk. Som landets

2. største kommune har det de seneste år undret flere i Det Grønne Råd, at man ikke har "råd" til at formidle den natur og de økosystemtjenester, naturen giver os. Netop i denne tid, hvor der er stort politisk fokus på biodiversitet er det særligt vigtigt, at befolkningen og de unge ved, hvad der skal til, samt interesserer sig for naturen og alt hvad den rummer af mangfoldighed. I ovenstående lys er det helt centralt at sætte et større fokus på naturformidling til borgerne, skolerne og daginstitutioner.

Arbejde med at skabe mere grønt i den eksisterende by har stort fokus hos byens beboere, og vi skal gøre ekstra ud af holde på de områder vi har og det samme med at det eksisterende skal bevares. Eks. er træer i parcelhusområde i Hans Broges Bakker bevaret. De står ofte i vejen, men er samtidig med til at give karakter til området. Så trods besværet er træerne meget vigtige, og kan gøres flere steder.

Der blev spurgt til hvad vildere skov er og hvordan det kan gavne biodiversiteten, og hvorfor målet ikke er højere end 10% af det samlede skovareal i 2030 (800 ha vildere skov er angivet som mål). Ikke et stort areal.

Svaret er, at Moesgaard Vildskov og dermed en forandring af skovforvaltningen er på vej, og det konkrete projekt kan give erfaringer til de fremtidige målsætninger, hvor balancen mellem benyttelse og beskyttelse fortsat skal gå op i en højere enhed.

Målene og deres status skal med i skrevet, så det kan aflæses, hvad de dækker, og det er vigtigt, at målene er målbare.

Der blev spurgt til om det overhovedet er muligt at opnå målene for mere natur, skov mv. Her er svaret, at mange indsatser er baseret på frivillige aftaler og i åbent land samarbejder vi rigtig godt med f.eks. landmændene om mulige projekter. De kommunalt ejede jorde er også vigtige at bringe i spil.

Fremtidige arbejde kan trække på data om f.eks. hvor meget grønt, der er i de enkelte borgere i byen, og man kan se på antal personer, der bor i området og mange andre tilgængelige data. Giver information om hvor meget betyder de påtænkte indsatser rent faktisk. Se mere nuanceret på livskvalitet ift. om man har store grunde eller bor tæt. Man kan kvantificere størrelsen af arealer mv.

Der blev spurgt til om f.eks. Skovudviklingsplanen og Naturkvalitetsplanen bliver udfaset, og er der planer om at lave en egentlig biodiversitetsplan, så der kommer et specifikt fokus på biodiversitet? Svaret er, at Skovudviklingsplanen afventer et videre arbejde med Moesgaard Vildskov, og at Naturkvalitetsplanen overgår til at have karakter af administrationsgrundlag.

Visionen har med at der er fokus på høj biodiversitet. Der bruges ordene grøn eller natur og det bliver for upræcist. Arbejdet med at skabe fremgang for biodiversiteten er for alvor i det åbne land og skovene. Skovene i Aarhus har vigtige og høje værdier med skovbryn med truede arter, så der er stort potentiale for at gavne biodiversiteten dér. Overgange mellem tæt skov til mere åbne partier er særligt vigtige, da de er forsvundet de seneste årtier, og derfor er mange arter ved at forsvinde. Ift. nye skove er der stor opbakning til dem. Vigtig pointe fra Biodiversitetsskoven ved Marianedal, som er en forsøgsskov viser, at det som borgerne plantede, er strukturelt mere rodet og er bedre for biodiversiteten.

Undersøgelser viser, at der er økonomiske gevinster ved at plante skov. Eksempelvis giver bynær skov en stigning på grundprisen i byudviklingsområde på ca. 15.000 kr. og ejendomsværdien stiger.

At indtænke biodiversitet kan være billigere, og der skal ikke meget til for at øge biodiversiteten. F.eks. indtænke det fra starten, så man starter med næringsfattig jord, så græsset ikke skal slås så tit. Omtanke kan give rigtig meget.

Naturpleje og genopretning – godt at tænke rewilding ind med helårsgræsning af naturområder. Kan være en billigere naturplejeform, hvis det bliver selvforvaltende. De store græssere er vigtige. Ellers vinder de højere planter.

Godt med fokus på vigtigheden af at arbejde sammen om det grønne.

Forslag om at indsætte dilemma-rammer, så borgere og politikere er opmærksomme på det, og sætter fokus på den afvejning der er i tiltagene.

Fortætning i byen med mindre grønt samtidig med at der skal være plads til at dyrke sin idræt og tage ophold i det grønne.

Der blev givet ros til visionspapiret, og at det kommer godt rundt om de emner, der kan forventes i et skriv om det grønne i en storbykommune som Aarhus.

Det blev foreslået, at det tydeligere fremgår, at der er synergier mellem vandmiljøet, klimatilpasning med tilbageholdelse af vand og større, sammenhængende natur og det grønne.

Tilbagemeldingen herpå var, at der er en Klimatilpasningsstrategi på vej til politikerne for hvordan vi kan klimatilpasse byen bedre, hvor er der arealer til at tilbageholde vand mv. Der er et indsatsområde med fokus på det åbne land, da det er meget billigere at tilbageholde vand i landskabet, og som netop har synergierne, der som giver mere natur, bedre vandkvalitet, flere rekreative oplevelser mv. Strategien omhandler også havvandsstigninger.

Videre proces

29. juni 2020
Side 6 af 9

Klimatilpasningsstrategi og visionen Et grønnere Aarhus skal begge videre til politikerne her inden sommerferien, da politikerne har brug for overblikket til deres videre arbejde med at beslutte de næste 10-års anlægsinvesteringer. Den proces kører kun hvert 10. år og foregår sideløbende med de årlige budgetforhandlinger.

Visionen Et grønnere Aarhus forventes at komme på Byrådsmøde i august.

Der er Budgetmesse den 7. september 2020. Her kan man møde politikerne, og drøfte deres prioritering af midlerne. Budgetforhandlingerne er formentlig afsluttet inden der er fælles besigtigelsestur med Teknisk Udvalg og rådet.

Rådet (forening/organisation) har mulighed for at komme med bidrag ved f.eks. foretræde for Teknisk Udvalg til visionen, hvis den sendes i Teknisk Udvalg, mens der til den blå/grønne temaplan forventes en uformel høring af rådet og ellers offentlig høring i 2021 for temaplanerne.

Tilpasning af Visionen

Samlet blev der givet flere gode forslag og ideer til præciseringer og uddybninger. Det kan oplyses, at efter mødet er visionspapiret tilpasset ift. f.eks. det visuelle udtryk af kort, vinkler til sammenhæng mellem vandmiljø og grønt, status for mål, præcisering af de eksisterende planers videre brug i kommune mv.

5. Meddelelser og orientering fra Teknik og Miljø og fra rådet

5.1 Status for Moesgaard Vildskov v. Rikke.

2019: Byrådet traf beslutningen som en del af budgetforliget. Scenarie 2B blev valgt.

2020-2021: Kortlægning af brugernes adfærd og områdets naturværdier. Inddragelse af interessenter/offentligheden

2021: Plan på baggrund af viden og input fra interessenter

2022: Anlægsfasen starter

Vigtigt for Byrådet at der er en bred inddragelse. Det Grønne Råds medlemmer forventes at blive inddraget efter sommerferien i den videre proces.

Læs mere her: <https://www.aarhus.dk/demokrati/projekter-og-samarbejder/natur-og-miljoe/vildskov-i-marselisborgskovene/>

29. juni 2020
Side 7 af 9

Kortbilag: Marselisborgskovenes samlede udbredelse ses på kortbilaget nedenfor. Hvilke dele af skoven der skal være mere vild og indrettes anderledes end i dag, er ikke besluttet.

5.2 Visionsplan for Aarhus Bugt

Emnet er foreslået af DSF. Aftalt at der bliver givet status per mail i referatet. Aarhus Kommune er opmærksom på den regionale havplan, der er på vej. Der er et samarbejde med Aarhus Universitet om faglig bistand. Workshop ifm. Havplanen er udskudt af styrelsen. Se også DSF emne under punkt 8.

Der er i april afgivet høring fra kommunen ift. *afgrænsningsrapport til miljøvurdering af Danmarks Havplan*. Høringssvar skal være med til at styrelsen kan udpege de emner, der skal være med i en miljøvurdering af havplanen. Aarhus Kommune har i sit høringssvar gjort opmærksom på flere emner ift. den kommunale planlægning og samspil med statens Havplan, og anser også det rekreative element for at være relevant ift. en samlet miljøvurdering.

6. Det Grønne Råds dialog mellem møder og forslag til logo

Der er udarbejdet et forslag til logo til brevpapir, så henvendelser fra Det Grønne Råd til politikere og andre får et ens udtryk. DSF har foreslået et logo med Aarhus Kommunes logo med en grøn/blå ring om. Der udarbejdes et forslag. Flere forslag modtages. På næste møde præsenteres et par forslag, der kan arbejdes videre med.

29. juni 2020
Side 8 af 9

7. Emner til næste møder.

Mandag den 21. september 2020 er der besigtigelsestur med Teknisk Udvalg og forinden et kort møde i rådet. Forventes at blive kl. 12-16 eller fra kl. 14-18. Emne kan være biodiversitet. Typisk er besigtigelsesturen fra Aarhus Rådhus til lokaliteter uden for byen og retur til rådhuset, så Teknisk Udvalg kan fortsætte deres møde derinde.

Forslag til sted er indtil videre Vilhelmsborg, hvor Giber Å igen bugter sig gennem området med fri passage for fiskene, tæt på skov og med nye stier og afgræsning af arealer.

Et andet bud er True Skov og den omdannelse fra tæt nyere skov til en mere divers og åben skov med rekreative tilbud og øget biodiversitet. Flere bud modtages. Der skal gerne være mulighed for at se på arealer med god/høj biodiversitet og arealer uden. Deadline for bud er 23. juni 2020.

Der er efter mødet kommet forslag om at kombinere Trus Skov med Hørret Skov og Enge for at vise ligheder og forskelle i landskab og naturindhold mellem de to steder. Tingvad Kær vest for True Skov er også en botanisk meget interessant lokalitet.

Emner til mødet i november

Listen (bilag 2) over emner bliver opdateret, og forslag til dagsorden udarbejdes og sendes til kommentering i rådet.

8. Evt.

Status for forslag til Regional Havplan for Det Vestlige Kattegat

Der er i juni 2020 afholdt følgegruppe-stormøde i Kolind på Djursland i regi af Komitéen for Bæredygtig Kystkultur. Flere østjyske kommuner deltager herunder Aarhus Kommune. Her blev forskellige interessenter bedt om at nævne de vigtigste elementer, havplanen bør indeholde. Der var også fokus på modsatte interesser, (benyttelse-beskyttelse), samt forslag til hvordan det kan løses.

Aarhus Universitet er faglig ansvarlig, og Komitéen for Bæredygtig Kystkultur er projektleder. Man kan læse mere her i prospektet :
<http://www.nykystkultur.dk/havplan---og-miljo/regionale-havplan-vest>

Ønsket er at komme med eget forslag til Regional Havplan Vest som et høringssvar til den kommende Nationale Havplan, der forventes at komme i høring her sidst i 2020.

29. juni 2020
Side 9 af 9

En havplan kan udlægge havarealer til forskellige formål, herunder biodiversitet, erhverv, rekreative formål [Red: Den nationale havplan er måske uden de rekreative formål]. Der ser ex. ud til at være bred enighed i følgegruppen om, at man ikke ønsker arealer udlagt til flere havdambrug i åbne netbure. Men i stedet ønskes der flere skånsomme og bæredygtige alternativer som dyrkning af linemuslinger og tang.

Arealer kan reserveres til genopretning af stenrev, ålegræs, og oprettelse af marine reservater for forskellig grad af beskyttelse. Særligt N2000 områder forventes der at blive arbejdet med.

Når et udkast til Regionale Havplan Vest er udarbejdet, kan hovedtrækene præsenteres, evt. på november-mødet i Det Grønne Råd.

Vedlagt:

Bilag 1: Powerpoints fra oplæg

Bilag 2: Liste over emner til kommende møder